

Med våra egna ögon

Berättelser från följeslagare i Palestina och Israel

Med våra egna ögon

Berättelser från följeslagare i Palestina och Israel

Redaktionsgrupp:

Johannes Noord, redaktör

Anette Månsson

Joanna Lilja

Emanuel Furbacken

Utgiven av

Ekumeniska Följeslagarprogrammet

i Palestina och Israel

Tack

till alla följeslagare som genom åren deltagit i programmet.

Utgiven av Ekumeniska Följeslagarprogrammet
i Palestina och Israel (SEAPPI)

© SEAPPI och författarna

SEAPPI

Sveriges Kristna Råd

172 99 Sundbyberg

Tel: 08-453 68 00

Fax: 08-453 68 29

seappi@skr.org

www.skr.org/seappi

Grafisk form: Charlotte Persson

Foto: Ekumeniska följeslagare

Fotografierna hör inte nödvändigtvis ihop med texterna och har i vissa fall tagits på en annan ort än den de illustrerar.

Tryck: Stockholms Läns Grafiska AB, Danderyd 2006

ISBN: 91-87294-41-9

Första tryckningen

Detta dokument har finansierats av Sida, Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete. Sida delar inte nödvändigtvis de åsikter som här framförs. Ansvaret för innehållet är uteslutande författarens.

Innehåll

- 9 Förord
- 11 Ekumeniska
Följeslagarprogrammet
i Palestina och Israel
- 14 Hebron
- 20 Betlehem
- 24 Jerusalem
- 31 Yanoun
- 38 Jayyous
- 42 Tulkarem
- 47 Fredsrörelsen
- 58 Noter
- 60 Vill du bli följeslagare?

Förord

Mellanöstern – en världspolitisk brännpunkt och konflikthärd. Men också vardagliga erfarenheter av hopp, hopplöshet, rädsla och andra mänskliga känslor. Varje människa och varje möte är en berättelse. Att beskriva den politiska och mänskliga situationen går att göra på många sätt. I den här boken sker det i form av brev från svenska deltagare i Kyrkornas Världsråds följeslagarprogram i Palestina och Israel. Idén med en internationell närvaro, bevakandet av mänskliga rättigheter och solidaritet med de mest utsatta får här en personlig vinkling.

Att vara följeslagare är att slå följe en bit av vägen, dela vardag, frustrationer och förhoppningar. Mötas som människor. Det är följeslagarnas egna erfarenheter som här kommer till tals, deras och de människors de mötte på vägen eller vandrade sida vid sida med. Det är sådana röster som alltför sällan kommer till tals vid fredsförhandlingar, i media eller i politiska församlingar. De vanliga människornas röster, de som längtar efter ett rimligt liv.

De som längtar efter den dag då barn och lärare i lugn och ro kan gå till skolan, mödrar och fäder till sina arbeten, bönder till sina

olivlundar och fält. Den dag släktingar ska kunna besöka varandra för vardagliga möten och bröllopsfester utan att hindras av murar, taggtråd och vägspärrar. Den dag då muslimer, kristna och judar fritt ska kunna fira sina högtider med besök i moskéer, kyrkor och synagogor. Längtan efter frihet, fred och rättvisa kan uttryckas i stora politiska och ideologiska termer, men det är till slut detta mycket enkla det handlar om – en rimlig mänsklig vardag. En vardag med vänskap och möten och utrymme för att få dela sina berättelser och liv med varandra.

Med publicerandet av dessa berättelser deltar vi i deras längtan.

Sundbyberg i juni 2006

Sven-Bernhard Fast
Generalsekreterare
Sveriges Kristna Råd

Anette Månsson
Ordförande i styrgruppen, SEAPPI
Svenska Ekumeniska Följeslagarprogrammet

Ekumeniska Följeslagarprogrammet i Palestina och Israel

Det Ekumeniska Följeslagarprogrammet i Palestina och Israel (EAPPI) är ett internationellt ekumeniskt program som drivs av Kyrkornas Världsråd. Genom att skicka följeslagare som under tre månaders tid ska finnas på plats på utsatta platser eller för att samarbeta med lokala organisationer vill programmet bidra till att få ”ett slut på den israeliska ockupationen och en lösning av konflikten som leder till en rättvis fred baserad på folkrätten och relevanta FN-resolutioner”.¹

Det ekumeniska följeslagarprogrammet syftar till att bidra till att dämpa våldet och främja respekten för folkrätten. Upprätthållandet och förstärkandet av respekten för de mänskliga rättigheterna och internationell humanitär rätt är grundläggande för att kunna nå en lösning. De ekumeniska följeslagarna ska inte vara egna aktörer som är drivande i processer eller aktiviteter, utan endast finnas på plats för att medfölja och visa solidaritet med lokala personer och organisationer. Ickevåld är både metod och princip för följeslagarprogrammet. Det handlar

om mer än frånvaro av våld, nämligen om att på ett ickevåldsligt sätt finnas och agera för och med de fredskrafter som finns i området.

Programmet skapades 2002 som ett svar på en förfrågan från kyrkoledare i Jerusalem. I ett brev till Kyrkornas Världsråd i mars 2001 uttryckte kyrkoledarna en önskan om att fler människor skulle komma till området för att verka för fred och säkerhet för palestinier och israeler. ”Vi ber, respektfullt, om skydd för alla människor för att underlätta återupprättandet av ett ömsesidigt förtroende och säkerhet för både israeler och palestinier. Vidare inbjuder vi alla fredsälskande människor runt om i världen att komma hit för att förena sig med oss i en manifestation för en rättvis fred”.² Bakgrunden var ökande våld i området efter den andra Intifadans utbrott.

För palestinska och israeliska organisationer kan internationell närvaro utgöra en möjlighet att ge utrymme för att lösa konflikten utan våld. Såväl terrorattentat som den israel-

liska ockupationen strider mot internationell humanitär lag. På ockuperad mark är rörelsefriheten för den palestinska befolkningen mycket begränsad. Israeliska bosättningar och det pågående murbygget, till stora delar på ockuperad mark, utgör ytterligare hinder för att ockupationen ska kunna hävas och en tvåstatslösning i enlighet med FN:s resolutioner ska kunna upprättas.

Följeslagarna – män och kvinnor i olika åldrar, från olika länder, med olika erfarenheter, utbildning och bakgrund – finns i byar och städer på den ockuperade Västbanken och i Jerusalem. Placeringarna varierar och avgörs av var behovet är störst och möjligheterna att fungera på ett meningsfullt sätt inom programmets tre verksamhetsområden: preventiv närvaro, solidaritet samt informations- och påverkansarbete.

Följeslagarna utgör på Västbanken en preventiv närvaro. Tanken är att en utomstående tredje part kan ha en skyddande och våldsdämpande effekt. Skydd och utökat handlingsutrymme för civilbefolkningen syftar till ”att deskalera, minska och förebygga hot, våld och människorättsövergrepp i laddade områ-

den” samt ”att det palestinska folket kan leva sina liv utan rädsla för att deras rättigheter inte ska respekteras”.³ Det innebär t ex att finnas på plats vid oroliga platser som passager genom muren, vid vägsprårrar eller där det finns hot från israeliska bosättare.

Solidaritet med utsatta och med dem som kämpar för fred är ett annat av programmets mål. Kyrkor och kristna grupper, palestinier och israeler ska känna stöd i sin kamp att genom ickevåld nå ett slut på ockupationen. Man vill ”stärka det civila samhällets kapacitet att mobilisera och organisera sig för ett slut på människorättsövergreppen och ett slut på ockupationen”⁴, men också ge hopp. Ett av de team som finns på plats arbetar särskilt med den israeliska freds-rörelsen, för att kunna fungera som stöd, hjälpa och slå följe med israeliska freds- och människorättsaktivister i deras arbete och lyfta fram freds-rörelsens arbete. Det kan till exempel handla om att följa med organisationer ut på ockuperat område, delta i återuppbyggnaden av demolerade hus och vara närvarande vid rättegångar eller demonstrationer.

Det tredje arbetsområdet, informations- och påverkansarbete, har som mål att allmänheten och kyrkorna i länderna som är med i

programmet agerar för att få ett slut på ockupationen genom att påverka ”regeringar och mellanstatliga organisationer att anta policy och praxis som säkrar implementeringen av folkrätten och relevanta FN-resolutioner”.⁵ Detta är en viktig del av uppdraget som följeslagare. Konflikten i Israel och Palestina är på ett sätt mycket välbevakad och uppmärksam. Samtidigt är det lätt att de konsekvenser som konflikten har på människors vardag – bonden som inte når sin mark, föräldrarna som är oroliga för sina barn på väg till skolan – försvinner bland politiska utspel och analyser, liksom de strävanden som pågår bortom rubrikerna. Följeslagarnas uppgift är att bära med sig och förmedla sina erfarenheter och upplevelser hem. Under utlandsvistelsen skriver följeslagaren kontinuerliga resebrev om situationen och sina upplevelser. En del av resebreven publiceras även på SKR:s hemsida.

För närvarande sänds följeslagare från ett drygt tiotal länder: Finland, Irland, Kanada, Kenya, Norge, Tyskland, Schweiz, Storbritannien, Sverige, Sydafrika och USA. Kyrkornas Världsråd har det övergripande ansvaret för programmet och dess internationella koordi-

nation. På plats i Israel och Palestina finns en lokal koordination som ansvarar för följeslagarna när de är på plats. Till sin hjälp har den lokala koordinationen en lokal referensgrupp, som består av representanter från kyrkor och palestinska och israeliska samarbetsorganisationer. Varje land som sänder följeslagare har också en nationell koordination, som ansvarar för rekrytering och utbildning av följeslagare samt för mottagandet när de kommer hem.

Det svenska deltagandet i EAPPI startade tidigt. Ett tiotal kyrkor och organisationer i Sverige står bakom Svenska EAPPI (SEAPPI).⁶ Med Sveriges Kristna Råd som huvudman kunde de första följeslagarna skickas iväg under hösten 2002. Efter det har grupper med svenska följeslagare kontinuerligt skickats ner. Totalt har nu (juni 2006) runt trehundra följeslagare under tre månaders tid eller mer funnits på plats för att ge sitt bidrag, varav ett sjuttioal från Sverige. Programmets svenska del är huvudsakligen finansierat genom Sida.

Hebron.

Hebron ligger på södra Västbanken. Här finns religiösa platser viktiga för judar, kristna och muslimer. Traditionen säger att Abraham och Sara finns begravda här. I innerstaden bor drygt 160 000 palestinier⁷ och ca 400 israeliska bosättare plus ca 200 israeliska yeshiva studenter⁸. En av bosättningarna har ett komplex precis mitt emot den palestinska flickskolan Cordoba. Eleverna utsätts nästan dagligen för hot och trakasserier från bosättare när de ska till och från skolan. Följeslagarnas huvuduppgifter är därför att följa skolbarnen, som är mellan 5-16 år, till och från skolan. Syftet är att dämpa alla former av våld.

Det här brevet skrev jag efter några veckor i Hebron. Jag hade innan dess varit tre månader i Jerusalem och var glad att vara tillbaka på Västbanken som följeslagare.

Ana shujea, jag är stark

Bortom rubrikerna ekar gränderna i Gamla Stan i Hebron tomma; människor har lämnat sina hem på grund av trakasserier från bosättarna; och i skuggan av allt tal om utrymningar av vissa bosättningar, byggs nya på andra platser.

Jag är glad att vara tillbaka här.

Morgonen är klar, jag vet att det kommer att bli varmt idag. Vaknar i sovsäcken efter för få timmars sömn och med en dröm i svagt minne. I drömmen har jag blod i munnen. Jag överväger att minnas drömmen och skriva ner den, men väljer att inte göra det. Vet att det är kallt utanför sovsäcken och kliver upp en kvart för sent. Försöker få igång varmvatten och kokar en panna kaffe. Eva sover med öronproppar och ögonmask i sängen bredvid min. Thomas äter en riskaka och jag försöker få i mig humus, men ger upp, dricker kaffet och tar en snus.

Det blir de röda skorna idag. De svarta nya kängorna ger skavsår.

Vi vandrar nedför backen in mot staden. Förbi UNRWA-lagret med pulvermat i stora vita säckar för behövande, förbi Land Defence Committee och marknaden. Vi stannar en stund vid en av de tolv vägspärrar som omringar Gamla Stan. Flickorna från Cordobaskolan kommer gående, vana vid plåtbitarna på marken som dundrar så soldaterna ska höra att

någon kommer. I ett litet torn just ovanför våra huvuden siktar en soldat sitt maskingevär mot oss. En fjunig kille sticker fram huvudet bakom luckan i den andra cementklumpen.

Flickorna tar av sina rosa, fyrkantiga rygg-säckar, fullpackade av böcker och öppnar dem, lyfter dem upp mot soldaten som stoppar ner en svart detektor i väskorna. Flickorna tar några steg till, genom vägspärren, ställer ner väskorna på marken och stänger dem.

Ibland får jag tårar i ögonen av att se detta och dessutom är det skugga vid vägspärren så jag fryser när jag står där.

Ett hundratal meter längre bort, längs en gata där någon sprayat davidstjärnor på dörarna och där affärerna slagit igen, går flickorna upp för en eländig trappa gjord av stenbum-

Anna Burén arbetar som journalist i Umeå. Hon är 28 år och var placerad i Jerusalem/Hebron november 2004 - maj 2005.

lingar. Deras fina trappa, en bit längre bort, är stängd av taggtråd.

På andra sidan gatan ligger Beit Hadasah, en av de illegala israeliska bosättningarna i hjärtat av Hebron. Bosättarna i Hebron har en mission. De är omkring 400 i en stad bland 160000 palestinier. De anser att de har en gudomlig rätt att vara här och deras strävan är att göra Hebron, eller i alla fall denna del av Hebron, till en judisk stad. Till sin hjälp har de den israeliska staten som använder sin armé för att skydda dem. Bosätternas blotta närvaro i staden är ett brott mot fjärde Genèvekonventionen som säger att det är illegalt för en ockupationsmakt att flytta sin befolkning till de ockuperade områdena. Några av dem som betalar priset för att världssamfundet inte lyckas förmå Israel att följa den internationella rätten är flickorna på Cordobaskolan.

Ana orid salaam, ana aamal salaam fii Khalil, ana ma bakhauf min junud, ana ma bakhauf min mustautenin, ana shujea.

Ana shujea, jag är stark. De andra orden betyder ungefär att jag vill ha, och önskar att det ska bli fred i Hebron och att jag inte är rädd för bosättare och inte för soldater.

Det var Nehin, som är 14 dagar äldre än jag och jobbar på Cordobaskolan som sa så till mig

igår. I juli ska hon skriva en examen och efter det vill hon börja på universitetet.

Ana shujea. Jag är aldrig rädd på dagen, men ibland i nätternas konstiga drömmar.

Hebron, 15 mars 2005

Anna Burén

FAKTA

Sedan 1967 har Israel etablerat bosättningar på ockuperad mark. Till det kommer ett stort antal utposter, som inte fått officiell status som bosättningar av israeliska myndigheter.⁹ Dessa bosättningar och utposter strider mot internationell rätt, eftersom den fjärde Genèvekonventionen förbjuder en ockuperande makt att flytta sin befolkning till ockuperade områden.¹⁰ I nuläget bor cirka 400 000 israeler i bosättningar på Västbanken och östra Jerusalem.¹¹ Bosättarna får ekonomiskt stöd av de israeliska myndigheterna.

Bosättningarna begränsar palestiniernas rätt att bygga hus, att tjäna sitt uppehälle och att röra sig fritt.¹²

Källa: B'Tselem, Röda Korset och Israeli Committee Against House Demolitions

I Hebron på södra Västbanken lever judiska bosättare i samma områden som den palestinska lokalbefolkningen. Tillsammans med en ständig närvaro av israeliska soldater skapar det en känsla av konstant strid och oro. I Hebron handlade det därför verkligen om att slå följe en bit på vägen och bara vara medmänniska, att dricka en kopp kaffe eller dansa tillsammans. Att bara hålla handen betyder så mycket för att man ska orka med allt det svåra.

Våldet skrämmer mig

Den elfte maj slutade flickorna i Cordobaskolan vid klockan tolv. Vi hade haft en fin dag, en vanlig dag i skolan, med lek på skolgården och lektioner. Vi gick tillsammans mot trappan som leder ner till gatan nedanför skolan. Plötsligt kommer sex flickor från de judiska bosättningarna i området springande mot barnen som går ned för trappan. Soldaten som står nedanför trappan försöker hindra tonårsflickorna att nå fram till barnen på trappan, men en av dem kommer runt honom och springer upp mot de palestinska skolflickorna. Samtidigt kastar de andra bosättarflickorna sten mot barnen på trappan.

Panik utbryter och soldaten upptäcker bosättarflickan som tagit sig upp för trappan och som nu slår de palestinska flickorna. Soldaten drar ned flickan från trappan, men lyckas inte stoppa stenkastningen. Ytterligare en soldat anländer och de palestinska barnen springer nu ned för trappan. Flickornas röster fyllda av skräck och förvirring och bosättarnas ihärdiga försök att göra barnen illa, att skrämma och skada, blandas i en totalt överklig scen. När jag tar foton av händelsen ser jag plötsligt hur mina händer skakar. När jag kommer ned på gatan är jag tvungen att andas djupt, sträcka på mig och kämpa mot min egen rädsla för i den stunden är jag den vuxna, den som ska skyd-

da och vara trygg och det är svårt. Mitt i detta virrvarr fortsätter de palestinska barnen att gå och springa hemåt, hem till sina mammor och pappor, systrar och bröder. Hem till sina flickrum med läxböckerna i väskan.

Hur ska man kunna förstå detta? Här är det ett våld som skrämmer även mig som vuxen, som får soldaterna att skrika av ilska och dra och slita i barnen med kraft. Vi som är ekumeniska följeslagare har också attackerats med slag och stenkastning och blicken i bosättarbarnens ögon är skrämmande och samtidigt hjärtskärande. Vem lär sitt barn att hata så, barnet som älskar sin mor och far och som vill bli älskat tillbaka, bli sett och som gör vad mamma och pappa vill. Barnet blir ett dubbelt offer, ett vittne till våld och hat och samtidigt en våldsverkare som inte är vuxen nog att förstå konsekvenserna av sitt agerande.

De palestinska barnen kommer alla till skolan dagen efter och leker och går till sina klassrum. Vid första anblicken ser de glada ut, men efter en stund ser man hur trötta och rädda de är och vilket behov de har av trygghet. De kommer till mig, sitter nära och vill hålla handen när vi går hem från skolan. De litar på mig trots att vi bara känt varandra några veckor.

Eeva Aura var placerad i Hebron under perioden april-juli 2005. Eeva är 27 år, bor i Malmö och har just tagit en magisterexamen med inriktning på mänskliga rättigheter.

Här finns inget som vi skulle kalla trygghet, ingen förutsägbarhet eller frihet. Det är just känslan av oförutsägbarhet som är tyngst. Varje dag kan bli precis som den elfte maj eller vara

helt lugn. Någon annan håller ens tillvaro i sina händer. Det är bara att vänta och se.

Hebron, maj 2005
Eeva Aura

Betlehem.

Betlehem har ca 30 000 invånare¹³, exklusive de flyktingläger som ligger inom stadsgränserna. Staden ligger strax söder om Jerusalem och utgör centrum för den kristna palestinska befolkningen. Otaliga kyrkor finns representerade här. Muren som löper runt Betlehem har genererat allvarliga ekonomiska och sociala konsekvenser. Följeslagarnas primära arbete fokuserar på muren och dess konsekvenser i staden och i närliggande samhällen. Man arbetar även i flyktinglägren och med de lokala kyrkorna.

Hur förmedlar man med ord känslor av maktlöshet och frustration? Hur uttrycker man känslor som pendlar mellan hopplöshet och ilska? Efter att ha bott i Betlehem i två månader inträffade följande incident och jag blev så arg att jag slutade tänka. Två månaders frustration bara vällde över. Jag kan inte hjälpa att undra över hur människor då känner, efter hela liv av detta.

Hon låter inte trösta sig

Idag har ytterligare en självmordsbombare sprängt sig själv och andra i luften i Netanya. Det är fruktansvärt. Att döda och sätta skräck i civila. Att döda sig själv och andra på öppen gata. Det är dessutom, i mina ögon, alldeles förödande för den ytterst bräckliga fredsprocessen.

Israels svar lät inte vänta på sig. Vi i Betlehem blev uppringda av ungdomscentret i flyktinglägret Ayda. Budskapet var kort och enkelt. ”Kom hit! De skjuter på oss!”

Det tog oss kanske tio minuter att ta oss dit och på den tiden hade det hela hunnit kulminera. Soldaterna hade kommit in i lägret i tre bepansrade jeepar och barrikaderat skolan så att flickorna som befann sig där inne inte kunde komma ut. Flyktinglägrets pojkar började därför kasta sten på militärjeepar. Militärens svar var kulor, men inte gummikulor vilket det har varit tidigare i veckan, utan riktiga kulor. Två av de palestinska pojkarna blev träffade, en i magen och en i knäet.

När vi kom till lägret var gatorna tomma så när som på två israeliska militärjeepar och blodpölar på gatan. Vi gick in på ungdomscentrat där vi fick se filmen som pojkarna själva spelat in av händelsen.

Jag kunde inte hålla mig utan gick ut för att se om soldaterna var kvar. Jag fann mig själv

ensam med två militärjeepar på en trång gata i flyktinglägret. Men jag blev inte rädd, jag var ledsen och arg! Att unga människor ska bli beskjutna och att unga människor ska sitta i jeepar där de blir utsatta för stenkastning och känner sig tvingade att skjuta. Jag var ledsen och arg, för inga människor ska behöva känna sig hotade i sin egen hemmiljö. Inga människor ska bli beskjutna. Inga människor ska ha svårt att sova om natten av vetskapen om att i natt kanske de kommer och skriker ut oss ur husen, hotar oss och för bort oss! Så jag stod

FAKTA

Sedan den andra Intifadans utbrott den 29 september 2000 till den 15 juni 2006 har 3540 palestinier dödats av israelisk militär och israeliska civila.¹⁴ Antalet israeler, både militärer och civila, som dödats av palestinier under samma period, uppgår till totalt 1005 personer. Siffrorna gäller i Israel och på ockuperade palestinska områden.

Källa: B'Tselem

Sara Bodin var följeslagare i Betlehem september-december 2005. Hon är präst i Svenska Kyrkan och har arbetat med att stödja följeslagarna för EAPPI i Jerusalem. Hon är 29 år och kommer från Göteborg.

kvar tills soldaterna gav sig av, efter att viftat med sina vapen en aning.

När vi lämnade sjukhuset låg pojken som blev skjuten i magen på operationsbordet. Hans mamma satt utanför och väntade. Hon har förlorat sin man, pojkens far, och hennes andra tre söner har suttit i fängelse under lång tid. De har förklarats som säkerhetsrisker för att de skulle kunna komma att hämnas sin fars död.

I Netanya sörjer man i kväll män och kvinnor som i morse bara gick ut för att handla, men som aldrig kom hem igen.

Över hela Västbanken sitter i natt människor i sina hem och bara väntar, väntar på vad följderna av självmordsbombningen ska bli. För repressalier blir det, det har Israel lovat. Våld föder våld, som föder våld, som...

Herre förbarma dig! ”Rop hörs i Rama, klagan och bitter gråt: Rakel gråter över sina barn. Hon låter inte trösta sig...” Jer 31:15

Betlehem, 5 december 2005
Sara Bodin

Jerusalem.

Jerusalem är uppdelad i två delar: östra Jerusalem, där i huvudsak palestinier bor och västra Jerusalem där främst israeler bor. Totalt bor här ca 700 000 människor.¹⁵ Gamla staden är en del av det ockuperade östra Jerusalem och utgör ett religiöst centrum för kristna, judar och muslimer. Följeslagarna i Jerusalem har i uppdrag att jobba med den israeliska fredsrelsen. Teamet deltar därför i olika aktiviteter organiserade av den israeliska fredsrelsen, såsom övervakning av vägspärrar, olivplockning nära bosättningar och manifestationer på Västbanken och i Israel. En del fokus ligger också på murbygget som löper genom de östra delarna. De samordnar också till viss del de övriga följeslagarnas kontakter med den israeliska fredsrelsen.

Även om konsekvenserna av ockupationen för palestinierna är mycket tydligare, innebär också den snart 40 år gamla konflikten att det israeliska samhället är utsatt för ständiga hot. Att köpa fler och kraftfullare vapen och bygga högre murar för att hindra möten mellan de två folken, kan möjligen på kort sikt rädda israeliska liv. Men den enda verkliga säkerheten, för israeler såväl som för palestinier, tror jag består i en rättvis och hållbar fred.

Säkerhet

Det finns en företeelse i Israel som till en början känns mycket ovan för en svensk – säkerhetskontrollerna. Vid ingången till biografen, köpcentret, snabbköpet, pizzerian... på alla upptänkliga platser sitter det en uniformerad vakt med en metalldetektor. Han sveper med detektorn över gästernas kroppar och tittar igenom deras väskor innan de släpps in. Vid större byggnader där många människor vistas, såsom busstationerna i Tel Aviv och Jerusalem, får bagaget ofta även gå igenom en röntgenapparat. Ständigt påminns man om hotet, om att just nu, någonstans mitt i den anonyma folkmassan, döljer sig kanske en vandrande katastrof. För människor här är frågan inte om, utan när och var det kommer att smälla nästa gång.

Denna smygande panik – är det den som gjort tanken på muren möjlig i de israeliska väljarnas medvetande? Är det den som gjort hela programmet politiskt genomförbart? För den som inte lever i ständig skräck måste idén att försöka hermetiskt separera två folk med en åtta meter hög betongmur eller tredubbla taggtrådsstängsel, te sig surrealistisk. De första gångerna jag såg den med egna ögon var det just det jag erfor – en kuslig känsla av överklighet.

På Västbanken, på ockuperat palestinskt område, är muren i högsta grad verklig och bygget av den går obönhörligen vidare för var

dag. Murens väg genom landskapet har dikterats av var människor från de två folken bor – den går i vida krokar runt de israeliska bosättningsblocken och på motsvarande sätt vindlar den sig runt de palestinska städerna och bondbyarna. Allt för att dess grundläggande logik ska upprätthållas: israeler på ena sidan, palestinier på den andra, och taggtråd eller betong däremellan.

Den israeliska ledningen har länge hävdat att muren bara är en temporär säkerhetsåtgärd. Detta påstående motsägs dock av den blotta kostnaden för bygget. Priset per kilometer ligger på omkring två miljoner dollar och den totala längden kommer att bli 67 mil. Från första början har dessutom israeliska freds- och människorättsorganisationer, som Gush Shalom och B'Tselem, pekat på att murens syfte inte i första hand är säkerhet, utan att säkerhetsargumentet i själva verket är en ursäkt för de facto annektering av ockuperat område. Strax före det israeliska valet 2006 sade Israels premiärminister Ehud Olmert i en tidningsintervju: ”Jag tror att inom fyra års tid kommer Israel att vara avskuret från den övervägande delen av den palestinska befolkningen, inom nya gränser, med stängslets – som tills nu har varit ett säkerhetsstängsel – sträckning justerad till nya

David Norlin, 28 år, var följeslagare i Jayyous under perioden februari-maj 2006. Han bor i Göteborg där han studerar till psykolog.

permanenta gränser. /.../ Vi kommer att ta ett avgörande steg framåt i utformningen av Israel som en judisk stat, där det finns en stabil judisk majoritet som inte är i fara”.¹⁶

Sedan mitt första möte med muren har jag nu passerat genom den ett antal gånger. Genom militärens grindar i taggtrådsstängslet. Genom vägspärrar bestående av betongblock, vaktku-

rer och övervakningstorn, där bilar med de gula israeliska registreringsskyltarna vinkas igenom i en särskild fil, medan de palestinska fordonen står i en lång kö i väntan på kontroll. Genom Betlehemsterminalen, en stor byggnad av korrugerad plåt. Utan fönster liknar den en industrihall, där soldaterna går runt med sina kpistar och övervakar oss från smala gångar fyra meter ovanför betonggolvet där vi trängs. Genom terminalen vid Qalandia, mellan Jerusalem och Ramallah, där man släpps in en och en i ett utrymme på några kvadratmeter. Under någon minut är jag inlåst mellan väggar av stålgaller. Soldaterna tittar på mitt pass genom pansarglas, jag låter min väska passera genom röntgenapparaten. Allt visar sig vara OK, de trycker på en knapp, en lampa slår om från rött till grönt och det klickar till när låset öppnas – jag kan gå ut på andra sidan. Så fort jag är igenom vändkorset klickar något till igen. Det är nästa person i kön som släpps in i buren.

Utanfö r busstationen i Tel Aviv börjar jag prata med en ung israel som är på väg tillbaks

till sitt militärförband efter en ledig helg. Han är trevlig och pratsam, berättar att han har släktingar som bor någonstans i Sverige, men han har glömt bort vad staden heter. Han hjälper mig att hitta rätt väg i den gigantiska stationens labyrint av trappor och gångar, där bara en del av skyltarna är översatta till engelska. Soldater behöver inte visa sin packning i säkerhetskontrollen, så han slinker snabbt igenom. Han står tålmodigt på andra sidan dörrarna och väntar in mig medan vakten sticker ned handen i min ryggsäck för att känna efter vad jag har i den. När jag efter några minuter väl kommit igenom säger jag till honom att det onekligen tar ett tag att vänja sig vid alla dessa kontroller. Han svarar med ett enda ord. Detta ord, som jag fått höra så många gånger här. Detta ord, som tydligen gör alla närmare förklaringar överflödiga, ett slags mantra som upprepas om och om igen. Samma ord som oftast är den enda motivering palestinerna får till militärens avslag på ansökan om passertillstånd: ”Säkerhet”.

Jayyous, 2 april 2006
David Norlin

FAKTA

2002 fattade Israels regering beslutet om att bygga ett ”säkerhetsstängsel” mellan israeler och palestinier på Västbanken. 2004 förklarade den Internationella Domstolen i Haag i ett utslag att bygget strider mot internationell rätt, på grund av att muren till stor del byggs på ockuperad mark.¹⁷ 74,6 % av konstruktionen avviker från gröna linjen och ligger på ockuperad mark.¹⁸ 10,1 % av Västbanken

hamnar på den israeliska sidan av muren om byggandet fortsätter som planerat. Muren kommer när den är färdig att bli cirka 670 km lång.¹⁹

Källa: United Nations Office for Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA).

Det här är ett brev om en ung israelisk man som jag lärde känna under min tid i Jerusalem. Han tjänstgjorde i armén som musiker. Han var också emot ockupationen och har varit drivande i en dialoggrupp mellan israeler och palestinier.

Oded, 21 år, soldat

”Människor som reser i rymden brukar prata om hur annorlunda världen ser ut från rymden. Att världen är liten och att det enda som skiljer kontinenterna från varandra är havet, men havet skiljer inte heller kontinenterna, de binder dem samman.” Så säger Oded en fredags-eftermiddag i januari. Det har precis blivit ett nytt år.

Oded har en skarp, varm blick. Han är ung, fyllde 21 år för två dagar sedan. Härefter satt han på sin militärförläggning utanför Betlehem. Några andra soldater gick förbi och skämtade om att de skulle kunna stödja Israels ekonomi genom att göra tvålv av palestinier och sälja. Oded skrattar till, tvekar, när han ska berätta det. Det där skrattet som kommer när man värjer sig från någonting. ”Jag blev verkligen chockerad när jag hörde det, det är inget som israeler säger, det är en extrem sak att höra. De skämtade, men när man säger sådana saker så spelar det ingen roll om man skämtar eller inte.” Han tittar rakt framför sig, tar tid på sig att formulera orden på omsorgsfull och välar-tikulerad engelska. Han säger att så är cirkeln slut. Så är vi tillbaka till andra världskriget. ”Allt handlar om vi och dom,” säger Oded.

Oded Tzur spelar saxofon för israeliska soldater på militärbaser. Snart har han fullgjort sin treåriga tjänstgöring i den israeliska armén.

”Tjuogoett, det är en bra ålder. När jag var 21 var jag i Indien,” säger jag. Oded tittar på mig och säger att det är vad man borde göra när man är 21, men att israelerna är i armén de åren av sina liv. ”Ibland är jag ändå glad att jag varit i armén för jag har lärt mig så mycket. Det lär dig någonting om mänskligheten, det lär dig om hur idiotiska människor kan vara och hur orättvisa situationer kan bli,” säger Oded.

För ett tag sedan såg han en bild i tidningen, på några soldater som stod uppradade och log mot kameran. På marken framför dem låg en död palestinsk man med öppna ögon, en man som varit efterlyst av Israel. ”Jag trodde jag blivit blind, eller något”, säger Oded. Innan

armén levde Oded sitt liv i Tel Aviv i lugn och ro. När han började i armén var det för att han ville göra någonting bra för sitt land. ”Jag visste inte att det var någonting fel. Jag märkte inte att det pågick en ockupation, det är ingen som berättar för dig att vi ockuperar ett annat folks land. Det var inte länge sedan som någon berättade för mig att FN:s delningsplan 1948 inte var rättvis. Palestinierna fick mindre land än judarna, men palestinierna var fler”, säger Oded.

När Oded började inse vad som pågick i hans land och i armén, hamnade han i en ny position. ”I samma stund som du inser sanningen, börjar människor behandla dig som en extremist. Människor som är emot ockupationen och våldet ses som extrema.”

”Det är ingen rolig grej, armén”, säger Oded. ”Man måste göra sådant man inte vill göra. Tre år går åt till att göra dumma saker istället för att utveckla sig själv. Jag måste hela tiden komma ihåg att det inte är normalt att hålla i ett vapen, det är inte normalt när man är 18 år, det är aldrig normalt. Du har ingen anledning att hålla i det och du har inte bett om det. Jag försöker verkligen komma ihåg det, men det är så normalt i Israel.”

Oded berättar att han just träffat sin förra tjej på bussen. Hon flyttade till Holland för att plugga, så de gjorde slut. Det var jobbigt att träffa henne, tyckte han. ”Det tar tid att komma över kärlekar,” säger jag.

Jerusalem, januari 2005

Anna Burén

Yanoun.

Byn Yanoun ligger på norra Västbanken, cirka 40 km nordost om Jerusalem och 12 km sydost om Nablus. Med sina ca hundratalet invånare, har byn sedan hösten 2002 varit i princip beroende av internationell närvaro för att kunna fortsätta existera. Bosättare har utposter som omger byn på alla sidor. Det lilla muslimska jordbrukssamhället har tvingats leva med bosättarnas våld, trakasserier och materiella skadegörelse, t ex åverkan på generatorer och vattensystem. EAPPI:s närvaro etablerades här i september 2003. Följeslagarna arbetar exempelvis med att följa fåraherdar ut på sina fält, som ständigt hotas av bosättare som försöker ta över deras marker. Den internationella närvaron syftar till att dämpa alla former av våld.

Efter några dagar i Yanoun fick jag följa med byns borgmästare Rashid på en rundvandring uppåt berget och ner i dalen. Han berättade att det är viktigt för mig att veta var de osynliga gränserna mellan byn och bosättningen ligger. Jag skulle ju bo här i tre månader. Det som särskilt fångade mig var vägen till närliggande Beit Furik, en liten stig som symboliserar alla svårigheter palestinierna numera har när de ska ta sig från hemmet till sjukhus, skola, arbete, universitet, vänner eller släktingar.

Vägar som hindrar

”Om du drar en linje mellan de där två stora träden, så har du gränsen du inte får överträda. Gör du det har du bosättarna över dig”. Rashid visar mig en gammal väg som slingrar uppför berget. Sådana här leder finns det över hela världen, i rika som i fattiga länder. Människor besöker varandra. Vi har alla släktingar och vänner till vilka det går vägar. Det förvånar mig dock, att gräset på stigen inte är nedtrampat. Det här är ju förbindelsen mellan byarna Yanoun och Beit Furik. Det är nästan bara stenmuren som visar var människor och djur en gång i tiden vandrade.

”Det här är den närmaste vägen till grannbyn”, berättar Rashid. ”Det tar bara 20 minuter att gå dit till fots, men bosättarna har satt stopp för trafiken. Sedan tio år vågar ingen gå här. Jag vandrade ofta till Beit Furik när jag var yngre. Min far gjorde det också och min farfar och säkert också min farfars far. Nu går vi inte här längre”.

”Gå **inte längre** än hit”, upprepar Rashid. Han har leende ögon och det vilar ett lugn över honom som påminner om vänligheten och ödmjukheten hos svenska småbönder jag har mött.

Om en invånare i Yanoun tänker hälsa på en släkting i Beit Furik nu för tiden, måste han

först ta bil till vägspärren Huwwara, porten in till staden Nablus. Där tvingas han lämna bilen, gå genom vägspärren, visa ID-handlingar, bli visiterad och kanske förnedrad av israeliska soldater, pojkar i övre tonåren. Efter vägspärren får han försöka hitta en taxi som kör honom till Beit Furik. Den här resan är oförutsägbar, eftersom det dels kan finnas tillfälliga vägspärrar längs vägen, dels kan ta lång tid vid visiteringarna om soldaterna råkar vara på det humöret.

”**Det som förr** tog 20 minuter till fots kan nu ta flera timmar”, berättar Rashid. Flera vägar har gått till och från byn. Sedan tio år tillbaka är dock samhället begränsat av bosättningar som ligger på bergstoppar och inramar byn på tre sidor. På den fjärde går den numera enda vägen till och från byn. Israel har också byggt många hundra kilometer väg på Västbanken sedan ockupationens början 1967, enligt den israeliska människorättsorganisationen B’Tselem.²⁰ I andra länder byggs vägar mellan orter, men de här lederna undviker de palestinska städerna och byarna. De förbinder i stället bosättningarna och gör det möjligt för ockupanterna att snabbt och enkelt ta sig in till Israel. De nya vägarna syftar endast till att förstärka ockupationen, anser B’Tselem.²¹ Vägarna

Anders Dejke bor i Ljungskile och är 65 år. Han var placerad i Yanoun under perioden februari-maj 2006 och är pensionerad folkhögskollärare.

utgör väldiga hinder för palestinierna, eftersom det vanligtvis är förbjudet för dem att köra på dessa. De hänvisas i stället till andra vägar, ofta gamla och dåliga, och tillåts ofta inte ens korsa de nya autostradorna.

Israels ständiga motivering för denna politik är ”säkerhet”. Alla palestinier betraktas som presumtiva säkerhetsrisker.²² Ofta är arméns kontrollverksamhet för palestinierna helt förödande. Många bönder kommer inte åt sina jordar. Efter skörd kan det vara mycket svårt att ta sig till marknader för att sälja. Att skapa en fungerande palestinsk ekonomi är under de här omständigheterna nästan omöjligt.

Rashid äger land i Jordandalen också. Hans traktor slogs för några år sedan sönder av bosättare, men nu är den lagad och han skulle kunna köra med den till sin odling. Den israeliska armén har dock försvårat transporter till och från Jordandalen genom att gräva sönder vägar och lägga upp stora jordvallar som gör det närmast omöjligt att ta sig fram med traktor och släp.

Detta att hindra bönder från att komma till sina odlingar är en av de metoder Israel använder för att komma över palestinsk mark. Man gör vägar obrukbara som i exemplet ovan eller bygger en mur mellan byar och odlingar som sker längs västra delen av Västbanken. Israel

åberopar sedan en gammal lag från den ottomanska tiden. Den säger att en jordägare förverkar rätten till sin mark om den inte brukas under tre år. Omkring 40% av Västbanken har konfiskerats med denna lag som grund.²³

Yanoun, 16 mars 2006
Anders Dejke

FAKTA

Det kontrollsystem som Israel infört på Västbanken och Gazaremsan är en av huvudorsakerna till fattigdomen och den humanitära kris som råder där.²⁴ Det begränsar palestiniers tillgång till vård, utbildning, arbete, handel samt sociala och religiösa kontakter. Kontrollsystemet består av permanent och tillfälligt bemannade vägspärrar (checkpoints), metallgrindar, jordhögar, diken, väghinder samt begränsning av tillstånd för rörlighet. Syfte med detta är, enligt israeliska myndigheter, att skydda israeliska civila från attacker utförda av militanta palestinska grupper. Mellan augusti 2005 och januari 2006 ökade antalet hinder och avspärrningar med 25% på Västbanken till totalt 471 stycken.²⁵

Källa: United Nations Office for Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA).

Som följeslagare i Yanoun besökte vi även andra byar i regionen för att träffa människorna där och lyssna på deras berättelser. En stor mängd andra byar i området är, liksom Yanoun, utsatta på olika sätt. De lever alla under ockupation, men de flesta av dem utan den trygghet som den internationella närvaron kan skänka. En sådan by är Tana som ligger nära Yanoun, på andra sidan en kulle.

Byn som inte finns

Enligt Israel finns det ingen by som heter Tana. De byggnader som har legat i denna icke-by kunde därför utan problem rivras. I juni i år fann några av fåraherdarna rivningsorder utspridda i byn, en rivning som skulle verkställas bara ett par dagar senare. Då var det för sent för bönderna att försöka stoppa rivningen som verkställdes utan förseningar. Enligt rivningsordern behöver armén marken för militära övningar, men det är troligen inte den riktiga anledningen. Jag har mina egna spekulationer. Tana är omringat av olika bosättningar och i byn finns det vatten, två källor med gott vatten. Vatten är hårdvaluta i den här delen av världen.

I Tana bodde det före rivningen ca 80 familjer, några i hus, andra i tält och i grottor. Under sommarmånaderna juni, juli och augusti bodde de flesta bybor dock i den större byn Beit Furik eftersom värmen blev olidlig för fåren, vilka är bybornas främsta tillgång. Den tiden på året finns det inget bete för dem och solen lyser ständigt från en klarblå himmel, med liten chans till skugga och vila.

I slutet av juni 2005 rev Israeli Defense Forces (IDF) alla hus i Tana. Jämnade dem med marken. Grotterna, som fungerar både som bostad och förrådsutrymme, rörde de inte. Idag är vad som var Tana ett stort fält med stenar som tidigare var beståndsdelar i husväggar. Det går inte

att missta sig på stenarnas tidigare funktion. Mitt bland stenarna står några få hus, byggda av enkla tegelstenar, ett rum i varje hus. Dessa hus har byggts upp under hösten 2005 med hjälp av den israeliska människorättsorganisationen Rabbis for Human Rights (RHR). Vissa av familjerna har redan flyttat tillbaka, dock till en sämre levnadsstandard än tidigare.

En 46-årig kvinna berättar att både hon och hennes man är födda i Tana och att hon har fött deras tio barn här. Tidigare var deras liv ganska bra, de hade ett hus med tre rum, kök och badrum och det räckte gott och väl åt dem. Nu

Sara Lindblom var placerad i Yanoun under perioden december 2005 - mars 2006. Hon bor i Stockholm och arbetar som handläggare på Kristna Fredsrörelsen. Sara är 30 år.

är de 18 familjemedlemmar (hon, hennes man, söner, sonhustrur och barnbarn) i ett rum som också fungerar som kök.

RHR tog frågan om Tanas vara eller icke vara till domstol. De har fått ett domstolsbeslut på att armén tills vidare inte har rätt att riva de nya byggnaderna i byn. Byborna är dock rädda för att detta domstolsbeslut bara är temporärt, eller att bosättarna i området ska börja hota och trakassera byborna på samma sätt som i Yanoun. Det har byggts ett "internationellt hus" i Tana och byborna hoppas att internationella volontärer vill komma dit och bo med dem där.

Det går inte längre att gå från Yanoun till Tana eftersom kullen som ligger mellan byarna bebos av extrema bosättare. Det är helt enkelt för farligt att ta sig till Tana den vägen. När jag och mina kollegor skulle besöka Tana möter Hasson, en palestiniere som arbetar för RHR, oss söder om Nablus. Han tar med oss genom Nablus och ut norr om staden, sedan vidare i bil på gropiga småvägar. Istället för tjugominuters promenad över kullen tar resan nästan en timme med bil.

Yanoun, 31 december 2005
Sara Lindblom

Om man bara lyssnar tillräckligt noga, så kan det människor berättar för en bli så verkligt att man känner det lika starkt som om man hade varit med om det själv.

Man behöver inte slå människor för att de

Det är tisdag och jag känner mig totalt meningslös. Jag har så länge varit van vid att prestera, att producera och kunna visa upp vad jag har åstadkommit. Här finns just nu ingenting jag kan ta med mig hem och säga: titta vad bra jag är som gjort det och det och det. I nuläget känns det märkligt att vara utsänd som solidaritetsarbetare i en krigsliknande situation, se ut genom fönstret och se den kanske vackraste, mest dramatiska och samtidigt idylliska utsikt jag någonsin haft från något av mitt livs fönster.

Byn klättrar upp längs kullarnas branta kanter och det böljande landskapet som öppnar sig ner mot passet vid nedre Yanoun för att sedan vika av ner mot Jordanflodens vidsträckta dalgång. Härifrån till våldsam konflikt, öppet förtryck och naket hat verkar det vara längre än en evighet, trots att man bara några hundra meter längre upp på kullarna runt om kan se bosättarnas väldiga ekonomibyggnader torna upp sig.

I det här läget inser jag vikten av att ha en bredare analys än att bara se till det som är uppseendeväckande och löpsedelsmässigt. När jag strosar runt här i byn och pratar med människor, framträder en allt tydligare bild av att en okkupation innefattar så många lager utöver

maskingevären, pansarvagnarna och helikoptrarna. Man behöver inte slå människor för att de ska bli rädda. Man behöver inte döda människor för att tvinga bort dem från sina hem. Förra året gav exempelvis militären bönderna några dagar för att skörda sina oliver. I normala fall tar det arbetet ungefär sex veckor. Vad gör det med en människa som i generationer livnärt sig på olivodling? Vad gör det med en människa att tvingas bort från det som är ens enda möjliga försörjning och samtidigt utgör stora delar av ens identitet?

Johannes Noord är 27 år, kommer från Umeå och är blivande präst. Han var placerad i Yanoun under perioden juli-oktober 2005.

ska bli rädda

Alla man pratar med har fruktansvärda erfarenheter. Oron inför framtiden är stark för många. Bosättarna bor 10-15 minuters gångväg bort och tar sig med jämna mellanrum ner i byn, kanske mest för att påminna om sin närvaro. Det är sommarlov nu, men barnen släpps ingenstans. Barnens beteende speglar situationen kanske än tydligare än de vuxna jag möter. Lekarerna handlar mycket om att plåga katter och hundar samt kasta sten på varandra. Signalerna som visar vad ett begränsat livsutrymme, ständig oro för våld, understimulans och

minnen av öppet förtryck gör med människor är smärtsamt uppenbara.

Varje natt badar byn i bosättarnas strålkastarljus från utsiktsposterna på kullarna runt omkring. Varje kväll känner jag mig dödstrött i huvudet av allt vansinne jag hör om, allt jag upplever och allt jag ser. Varje morgon förundras jag över dessa människor som lever med det här varje dag och hur de orkar. Och hur ofta de ler.

Yanoun, 2 augusti 2005
Johannes Noord

Jayyous.

Jayyous ligger knappt fem mil norr om Jerusalem på Västbanken och har cirka 3200 invånare ²⁶. De flesta i byn försörjer sig genom jordbruk. Den israeliska muren färdigställdes här i oktober 2003 och löper upp till ca sex km öster om den gröna linjen som är den vedertagna gränsen från 1967. ²⁷ Därmed skär den av byns jordbrukare från nästan tre fjärdedelar av deras mark. Muren som här består av ett stängsel med elektroniska sensorer, taggtråd, militära vägar och diken, har två öppningar. Öppningarna består av övervakade grindar med begränsade öppettider. Ett antal bybor vägras helt tillstånd att passera muren. En av följeslagarnas huvuduppgifter är att vara närvarande vid grindarna för att dokumentera grindarnas öppettider, soldaternas uppträdande och underlätta bybornas passage.

Innan jag åkte iväg som följeslagare hade jag läst mycket om Israels ockupation och om muren. Det var en sak att känna till på vilka paragrafer den israeliska regeringen kränkte de mänskliga rättigheterna, eller att veta mot vilka internationella konventioner den bröt. Att komma till ockupationens

Tillbaka mot byn

En efter en går männen genom grinden och visar upp sina ID-handlingar och tillståndspapper. De är på väg hem från sina fält och ännu en dag av hårt arbete. Med sig har de laståsnor eller får som varit ute på bete. Soldaterna, som står och fingrar utträkat på sina gevär, tar emot papperen, tittar noga på dem, ställer ibland några frågor innan de släpper igenom. Runt omkring oss ligger taggtråden i stora härvor.

Männen är bönder från den palestinska byn Jayyous. Marken de just kommer från, vars frukter nu ligger i säckar över åsnerygarna, har tillhört deras familjer i generationer. Nu är de på väg hem till sina hus i byn, till barn som kanske en dag kommer att ta över – men av dem jag talar med är det inte längre någon som vågar tänka så långt in i framtiden. Det är en vacker kväll, luften är klar och från höjden där byn ligger har man en vidunderlig utsikt. Om jag lyfter blicken ser jag ut över olivlundar, utspridd stadsbebyggelse, motorvägar och, som bleka silhuetter av skyskrapor i fjärran, miljonstaden Tel Aviv.

Egentligen är allt som det alltid har varit. Bonden vattnar, gödslar, beskär och vårdar oliv-, apelsin- och mandelträd. Skördetiden kommer, i år liksom alla år, och grenarna dignar av frukter som under några hektiska veckor

måste tas om hand. Därefter börjar allting om.

Samtidigt är ingenting som förut. Under 2003 färdigställde Israel här en delsträcka av den mur som skär igenom Västbanken och stänger av ungefär en tiondel av dess yta från resten. I stadsbebyggelse har muren formen av en upp till åtta meter hög betongmur, på landsbygden består den av diken, taggträd, elektromagnetiskt stängsel och militära patrullvägar. Hela installationen är i genomsnitt sextio meter bred och ska enligt Israels regering skydda landet mot terrorister.²⁸

Endast israeliska medborgare eller palestinier med tillstånd har rätt att vistas väster om muren. De tiotusentals palestinier som har sina hem i området mellan muren och den gröna linjen måste ansöka om tillstånd hos de israeliska myndigheterna för att överhuvudtaget få bo kvar i sina byar.²⁹

I oktober 2003 krävde FN:s generalförsamling att Israels uppförande av muren skulle upphöra och att de befintliga delarna skulle rivas. I juli 2004 kom ett utslag från den internationella domstolen i Haag, som konstaterade att muren utgör ett brott mot internationell humanitär rätt. Trots detta går byggandet dagligen vidare. Enligt den israeliska människorättsorganisationen B'Tselem kommer hundratusentals pales-

verklighet och se människors maktlöshet och frustration när nästan hela deras vardag kontrollerades av militärens godtycke, var för mig någonting helt annat.

tinier att lida direkt skada av muren när den är fullbordad.³⁰ Hur många som påverkas indirekt av murens effekter på det palestinska samhället är givetvis mycket svårt att beräkna.

För bönderna i Jayyous, som bor på ena sidan om stängslet och har sin mark på den andra, har effekterna varit förödande. Först kom schaktmaskiner och grävskoppor som rev upp olivträd och tog värdefull jordbruksmark. När muren väl var uppförd befann sig drygt två tredjedelar av bybornas mark på fel sida om vallar av taggtråd, ett elektroniskt stängsel och en bred väg som militären använder för att förflytta sig. Den första hösten efter att stängslet byggts var grindarna stängda under nästan en månad. Bönderna berättar hur de bara kunde se på medan frukten hängde kvar på grenarna och rutnade, och hur de av det årets skörd av guavafrukter endast kunde ta till vara en liten del.

I nuläget är en av grindarna öppen tolv timmar om dagen, den andra en kvart tre gånger om dagen. Det innebär stora hinder för bönderna, särskilt under skördetiden då man skulle behöva stanna på fälten till sena kvällen för att hinna med att bärga allt. Dessutom är det inte alla jordägare som har fått militärens tillstånd att komma åt sin mark.

Tiden är ute för idag. Soldaterna drar igen grindarna och vrider om nycklarna i hänglåsen. De sätter sig i sin pansarbil och kör iväg med ett vrål från motorn. Efter en halv minut lägger sig tystnaden igen. Vi vänder tillbaka mot byn på en väg kantad av låga stenmurar, olivträd och mandelträd. De blommande mandelträden sänder ut en svag doft i den svala kvällsvinden. Jag tittar mig om över axeln en sista gång och där, längst bort vid horisonten ser jag en glimmande brandgul strimma. Det tar några ögonblick för mig att komma på vad det är. Solen kommer att gå ned om mindre än tio minuter, men de sista strålarna får Medelhavets vatten att skimra.

Jayyous, 11 mars 2006
David Norlin

Tulkarem.

Tulkarem, en stad med ca 45 000 invånare³¹, ligger vid den gröna linjen ca 60 km nordväst om Jerusalem. Staden är omgiven av muren och israeliska vägspärrar, vilket gör in- och utpassering mycket svår. Tulkarem har tidvis haft långa perioder av utgångsförbud. Ytterst få internationella organisationer driver verksamhet i Tulkarem. Det ökar befolkningens känsla av att vara bortglömd av omvärlden. Följeslagarnas närvaro är en viktig solidaritetshandling. I Tulkarem jobbar följeslagarna bland annat i stadens flyktingläger och med att övervaka vägspärrar.

Det var Ramadan och vi reste tillsammans med vår vän Samar från Tulkarem för att hälsa på hennes väninna Anhar och hennes familj. Vi kom dit tidigt på eftermiddagen och i väntan på att få bryta fastan tog Anhar med oss på en promenad i byn Nazlat Isa.

Nazlat Isa har tystnat

Jag är inte säker på vad som är mest påtagligt; den nio meter höga betongmuren eller den totala tystnaden. Nu är det visserligen Ramadan och hela Västbanken är förmodligen lite sömnig såhär mitt på dagen, men i Nazlat Isa borde det inte vara tyst. För några år sedan sjöd den här byn, som ligger några kilometer norr om Tulkarem, av liv. Det var före Intifadan och de höga betongblocken. Då fanns ingen mur som separerade Västbanken från Israel (eller tvärtom) och ingen vägspärr där man var tvungen att visa sina dokument för att få passera. En stor sten i utkanten av byn var det enda som markerade gränsen.

Nazlat Isas läge, precis vid gränsen mellan Israel och Västbanken, gjorde byn till en självklar mötesplats. Hit kom många israeler – både arabiska och judiska – för att handla i någon av alla de små affärerna med skyltar både på arabiska och hebreiska. Det är inte så konstigt att israelerna kom hit för att göra sina inköp; priserna på Västbanken är kanske hälften av priserna i Israel. Dessutom var Nazlat Isa ett perfekt utflyktsmål för sekulära judar en lördag när allt i Israel är stängt. Här kan man köpa ”riktig” falafel och varma pitabröd direkt från ugnen, till skillnad mot de fabriksbakade som är standard i Israel. Att vara handlare i Nazlat Isa var helt enkelt bra business. Dessutom

var den palestinska befolkningen avsevärt mer köpstark på den tiden. Då var det många som varje dag åkte över till ”andra sidan” för att arbeta. Från ett jobb i Israel kunde man inkasera en hyfsad lön (även om arbetet inte direkt gav några karriärmöjligheter) som förhoppningsvis räckte för att försörja familjen.

Idag är det inte mycket till kommers i Nazlat Isa. Vi möter Ibrahim, vars hus ligger vägg i vägg med de höga betongblocken. Huset är tre våningar högt och har en ståtlig fasad, men

Johanna Wassholm är 27 år, Mellanösternvetare och bosatt i Malmö. Hon var i Tulkarem som följeslagare under perioden september-december 2005.

inuti är det tomt. Det saknas pengar för att bygga klart huset som är tänkt att bli bostad för Ibrahims två söner och deras familjer. Dessa tomma huskroppar är en vanlig syn på Västbanken. Sedan den andra Intifadan bröt ut har ekonomin körts i botten och överallt syns dessa påbörjade byggprojekt som bara står där i väntan på bättre tider. Ibrahim var förut en välbärgad köpman som ägde elva butiker i Nazlat Isa. På den tiden när handeln blomstrade i byn hade han inga problem att försörja sin familj och dessutom bygga ett pampigt hus åt

sina barn. Nu sitter han i den prunkande trädgården – ett försök att dölja lite av betongblocken – och tittar upp mot husets tak där den israeliska armén (IDF) har satt upp en utpost för att kunna bevaka gränsområdet. Han säger att de aldrig har gjort honom något ont, men soldaterna är där 24 timmar om dygnet. Med betongblocken bakom sig och IDF ovanför sig har Ibrahim svårt att inte vara bitter.

Tulkarem, 15 oktober 2005
Johanna Wassholm

Till en början var jag ganska irriterad på Mahmoud, för han dök upp redan på förmiddagen trots att vi hade bestämt att middagen skulle vara på kvällen. Men Mahmoud var så ivrig att börja tillaga sin fisk. Inget fick lämnas åt slumpen. När han väl började förbereda tillagningen i vårt lilla kök genom att pressa citroner, skala vitlök och hacka koriander, rann all irritation av mig. Det var något rörande över hur omsorgsfullt han hanterade fisken som han hade ansträngt sig så för att skaffa.

Att äta fisk på Västbanken

Den här middagen var ingen spontan sammankomst. Den planerades i två veckor. Mahmoud och hans kompis Annan kom med förslaget att de skulle komma hem till oss och laga en fiskmåltid. Vi var såklart inte sena att tacka ja, men förstod inte riktigt hur speciell den här middagen skulle bli.

Mahmoud kommer hem till oss redan på förmiddagen den här fredagen och visar stolt upp den fyra kilo tunga fisken (vars art tyvärr är okänd för mig). För två dagar sedan simmade den i Medelhavet och det är en sensation i sig. Så färsk fisk finns nämligen inte att få tag i på Västbanken, förklarar Mahmoud. Detta trots att Medelhavet bara ligger 15 kilometer från staden Tulkarem – vi kan se havet från taket på huset där vi bor. Det skulle bara ta en kvart att köra härifrån till den israeliska kuststaden Netanya för att handla på fiskmarknaden. Men det var länge sedan de geografiska avstånden förlorade sin innebörd på Västbanken.

Invánarna i Tulkarem har varken tillgång till hav eller färsk fisk. Mellan dem och havet finns muren – den som ibland är en faktisk mur bestående av höga betongblock och ibland ett stängsel utrustat med taggtråd och rörelsesensorer. Muren har sina vägspärrar där de palestinier som har de rätta dokumenten eller tillstånden släpps igenom. De är inte många och

något särskilt tillstånd för att köpa fisk finns tyvärr inte.

Men Mahmoud är en finsmakare och älskar fisk. Dessutom har palestinierna utvecklat en imponerade kreativitet under åren av ockupation och begränsad rörelsefrihet. Så i god tid inför vår middag ringde Mahmoud till sina (arabiska) vänner inne i Israel och bad dem skaffa honom en riktigt färsk och fin fisk. Den införskaffades, och den var säkert inte billig – vi talar om Västbankens ”svarta kaviar” – för att sedan skickas i en taxi till en vägspärr. Väl där fick någon lyckligt lottad person med de rätta dokumenten uppgiften att bära fisken igenom säkerhetskontrollen och sedan lämna över den till någon av de väntande taxibilarna på andra sidan.

När vår fisk äntligen nådde Tulkarem togs den emot av Mahmoud som en dyrbar skatt. Han vårdade den väl och marinerade den i massor av citron och färsk koriander. Fisken avnjöt vi sedan med stor andakt och många berömmande kommentarer. Mahmoud blundade och föreställde sig vågskvalp och sand mellan tårna.

Tulkarem, 20 november 2005
Johanna Wassholm

Fredsrörelsen.

Varje fredag deltog vi i demonstrationen mot muren i byn Bil'in. Dessa demonstrationer startade 2005 då den israeliska muren började byggas på Bil'ins mark. Bybornas ihållighet och styrka trots marginella segrar i rätten är ett hoppfullt inslag i ett numera relativt svagt palestinskt motstånd mot ockupationen. Varje besök i Bil'in fyllde oss med ny tro att ockupationen kommer att få ett slut, bara vi inte ger upp hoppet och kampen för rättvisa.

Bil'ins kamp för rättvisa

Det har nu gått ett år sedan byborna i Bil'in började protestera mot att den israeliska muren stjal mer och mer av deras land. Byn Bil'in, med 1700 invånare³² ligger ca 12 km nordväst om Ramallah, inte långt från den gröna linjen. De ickevåldsliga fredagsdemonstrationerna i Bil'in mot muren och de växande illegala

judiska bosättningarna har nu blivit ett relativt etablerat fenomen.

På många sätt utgör Bil'in idag en unik källa av palestinskt motstånd mot ockupationen. En kommitté har formats och de har samlat ihop tusentals dollar för att driva en rättsprocess mot bosättningen Modiin Illit som håller på

Matilda Svensson är 26 år och var som följeslagare placerad i Hebron/Ramallah under september 2005 – mars 2006. Hon bor i Jerusalem och arbetar för Diakonia.

att byggas på deras mark. Det har under processens gång kommit fram att bosättarna inte har ett israeliskt tillstånd att bygga.

Som en del av protesterna satte byborna upp en container på mark som kommer att hamna på ”fel” sida av muren (den israeliska sidan). Containern inreddes och israeliska och internationella aktivister bosatte sig där för att vara närvarande när armén kom för att ta bort den. Samma dag togs containern bort av den israeliska armén. Ett par dagar senare sattes en ny container upp, men den togs också snart bort. Det ryktas att medan byborna, internationella aktivister och media såg den andra containern fraktas bort, så en soldat till en bybo att de borde ha byggt en cementbyggnad istället. Förslaget spred sig och snart började byborna bygga ett litet rum med utsikt över den växande illegala bosättningen. Rummet har nu blivit en del av Bil'in rättsprocess mot bosättningen Modiin Illit. ”Eftersom de inte har tillstånd men ändå bygger så kör vi med samma taktik. På det sättet försöker vi sätta press på rättssystemet”, säger en av medlemmarna i kommittén. Förra veckan byggde byborna en andra utpost i vilken de också försöker hålla ständigt närvaro.

Bil'in attraherar numera mellan 200 till 1000 demonstranter, palestinier, israeler och internationella, varje vecka. Med palestinska flaggor, plakat och ett gott humör beger vi oss sjungande mot muren och de 51% av byns mark som finns på andra sidan.³³ På håll brukar man kunna se ett femtiotal soldater som redan har ställt upp sig vid grinden och längs med muren. Tårgas och gummikulor är vanliga sätt med vilka de israeliska soldaterna svarar och efter ett par timmars dödläge brukar man avsluta demonstrationen och bege sig tillbaka till byn.

Jag frågar Muhammed, en av kommitténs medlemmar, hur han orkar fortsätta den till synes resultatlösa kampen. ”Vi kommer att fortsätta att försöka röra vid soldaternas mänsklighet. Men vi behöver hjälp. Om det palestinska folket såg mer stöd från det internationella samfundet, från vanliga människor såväl som regeringar, skulle alltför många välja denna bana. Vi hoppas att makten bland människor som tror på fred mellan dessa två folk kommer att segra i slutändan.”

Fallet har upprepade gånger tagits upp i rätten. Den israeliska staten, bosättningens lokala råd samt byggnadsfirmorna tvingas presentera detaljerade svar på den petition som byn

framförde till högsta domstolen för tre veckor sedan. Advokaten Michael Sfard hävdar att det tre kilometer långa partiet av muren som petitionen handlar om inte byggs på grund av säkerhetskäl utan för att tillåta bosättningen Modi'in Illits ytterligare expansion österut. Han har därför begärt att murens rutt ska ändras för att byborna ska kunna bruka sin egen mark.

I dagarna får byborna i Bil'in reda på om det senaste årets kamp och protestaktioner har varit värt besväret. Även om de inte lyck-

as ändra murens rutt denna gång tjänar deras ickevåldsliga form av motstånd ändå som ett viktigt föredöme för den fortsatta palestinska kampen mot ockupationen och för global rättvisa. Som Muhammed säger: ”Det kommer inte att finnas någon säkerhet för någon av oss förrän Israel respekterar vår rätt till vårt land, slutar ockupera oss och ger oss den frihet vi förtjänar.”

Ramallah/Jerusalem, 19 februari 2006
Matilda Svensson

I mitt liv har jag spenderat mycket tid i Israel, så det kändes viktigt att bli följeslagare och vara bland palestinier för att lära känna deras vardag. Det är lätt att bli frustrerad och ledsen över det som händer med människorna på båda sidor i konflikten. Att det i denna verklighet finns grupper som tror på och strävar mot en fredlig lösning, ger mig hopp att själv orka tro på en bättre framtid.

Militariseringen av vardagen

På vägen till kontoret i morse gick jag förbi två unga tjejer i uniform utanför New Gate, med var sitt automatvapen slängt över axeln. De satt och rökte på en låg mur och betraktade slött de människor som passerade. En vanlig syn i Israel, framförallt i Jerusalem.

Första gången jag besökte Israel var 1979. Då jag var tre år gammal. Sedan dess har jag återvänt med jämna mellanrum för att framförallt besöka släkten. Under perioder har jag betraktat det här landet som mitt andra hemland. Mycket av det som Israel är idag är sådant som jag knappt reflekterat över, sånt som "alltid har varit". Normen ifrågasätts sällan.

Ett av de fenomen som jag tror präglar Israel är militariseringen av vardagen. Det har jag blivit påmind om varje gång jag har haft med mig vänner hit. Det första de lägger märke till är alla soldater och alla vapen, något som jag själv inte lade märke till eller reflekterade över när jag växte upp. Efter min tid på Västbanken har detta delvis ändrats. Att en stor del av den israeliska befolkningen, både kvinnor och män, gör värnplikten under ett och ett halvt till tre år eller längre, påverkar förstås hela samhället. Reklamen genomsyras av det. 1986 röstades låten "You're in the army now" fram som årets låt.

New Profile är en rörelse som bildades 1998 som en reaktion på militariseringen. Det är en feministisk rörelse som ställer sig frågan hur ett helt samhälle kan acceptera att unga israeler dör i tjänst eller avslutar sin militärtjänst med minnen och trauman de kommer att bära med sig resten av livet.

New Profile stödjer ungdomar som inte vill göra militärtjänsten. De hjälper dem genom den krångliga och tuffa process som de måste gå igenom för att slippa. Många israeler vet inte hur den här processen går till eller att man helst ska påbörja den redan när man är 16 år, då alla ungdomar mönstrar för armén. Vid 14 har de redan registrerats hos Försvarsdepartementet. New Profile ger även juridisk hjälp till "refuseniks", dvs de som vägrar tjänstgöring och som ofta straffas med fängelse. Alla som är engagerade i New Profile är volontärer och rör sig med väldigt små medel. De arbetar med opinionsbildning och riktar sig framförallt till föräldrar, skolor, lärare samt politiker. De har bland annat satt ihop en utställning för att visa hur militariseringen genomsyrar hela samhället, från läseböcker i skolan till reklamen på tv.

Enligt New Profile innebär ett slut på konflikten mellan Israel och Palestina inte auto-

matiskt ett slut på militariseringen av vardagen. Den går djupare i samhället än de ytliga attributen vapen och uniformer, som är så synliga här. New Profile vill bryta detta mönster genom att lyfta fram alternativa sätt att se på situationen istället för att acceptera standardförklaringen: ”det finns inget annat sätt”.

När jag nu ser soldaterna ute vid vägspärrarna ser jag dem med palestiniernas ögon, även om jag personligen inte behöver känna mig hotad av dem, skyddad som jag är av min inter-

nationella identitet. Men jag ser dem också som de unga människor de är, oftast 18–20 år gamla, som mer eller mindre ofrivilligt blivit en del av konflikten och tvingas utföra ett arbete som jag inte önskar någon. Framförallt när jag stöter på otrevliga soldater försöker jag se bortom uniformen och önska deras framtida barn ett annorlunda liv.

Jerusalem, 23 februari 2006
Sara Lindblom

Jag hade länge planerat att åka med Rabbis for Human Rights för att plantera olivträd. Men vinterregnen, andra aktiviteter och slutligen publiceringen av Muhammedkarikatyrerna hade gjort det omöjligt att följa med. När tillfället slutligen kom, en knapp vecka innan hemresan, kände jag en stor glädje att få följa med.

Att plantera olivträd

Det är tidig morgon och fortfarande mörkt ute. Jag står vid Liberty Bell Garden i västra Jerusalem och väntar på en buss tillsammans med följeslagarna Elin, Beate och Tore. Vi ska åka med Rabbis for Human Rights (RHR) norrut på Västbanken för att plantera olivträd.

Snart dyker det upp fler personer som ska med på resan. Först kommer Natanya, en äldre kvinna som brukar följa med åtminstone en gång varje vecka. Strax därefter kommer Illit som är född i Israel, men som bott många år i Sverige och kan tala svenska. Ruth finns där, en medelålders kvinna som undervisar på universitetet. Så kommer rabbinen Arik Ascherman som är direktor och ledare för RHR:s arbete. Han kollar läget och önskar oss lycka till. På vägen ut från Jerusalem plockar vi upp David som är drygt 70 år. Han har jobbat som ekonom i den israeliska administrationen och deltagit i RHR:s aktiviteter under många år.

RHR bildades 1988 som en reaktion på allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna som militären gjorde sig skyldiga till under första Intifadan. De beskriver sig själva som den enda rörelsen idag i Israel som ger röst åt den judiska religiösa traditionen när det gäller mänskliga rättigheter. Grunden är Torah, judarnas bibel, och här finns den etis-

ka utgångspunkten som i exempelvis 5 Mos 16:20: ”Det rätta, endast det rätta, skall vara din strävan”. Alldeles nyligen tillkännagavs att RHR erhållit det 23:e Niwano Peace Prize för sitt arbete. I motiveringen sägs att denna unika organisation av rabbiner och rabbin-studerenter i Israel är engagerade i stödet för mänskliga rättigheter, rättvisa och medkänsla med alla människor i regionen.

Vi kör norrut genom Jerusalem. Det går mycket fortare än vanligt eftersom vi åker på

de stora och fina vägarna som bara israeler får använda. Jag är van att åka palestinsk buss eller "servicetaxi" som är hänvisade till helt andra vägar.

Jag börjar prata med Ruth som berättar om RHR:s omfattande arbete som sträcker sig från praktiska saker som olivträdsplantering, motverka husrivningar och stöd till beduinerna i Negev till opinionsbildning, juridisk hjälp, utbildning och ekonomisk rättvisa.

Så blir hon mer personlig och säger: "Redan två dagar efter segern i kriget 1967 så bad jag att vi skulle lämna de ockuperade territorierna". Alltsedan dess har hon varit djupt engagerad kring ockupationen. Hon fortsätter: "Tyvärr så har regering efter regering inte bara valt att behålla ockupationen, utan också gjort livet svårt för palestinierna. Inte bara genom ockupationen utan genom att använda motiv som att terroristerna skapar en massa otrygghet och osäkerhet. Regeringen använder det som anledning till att göra ockupationen hårdare och ta mer land. Det är en tragedi och jag är mycket bekymrad över vad som ska hända".

Efter en dryg timmes resa är vi framme i Hares där vi ska plantera olivträd på Husseins och Alis marker som är hotade att tas ifrån dem. RHR planterar nya olivträd där gamla

Östen Gunnarsson bor i Eksjö och är 51 år. Han var placerad i Jerusalem under perioden december 2005 – mars 2006. Har jobbat för Studieförbundet Bilda och som pastor i Svenska Missionskyrkan.

grävts upp eller på områden som är hotade av expropriation som här. Kontakt tas alltid med militären innan en aktion för att få deras skydd mot framförallt bosättare.

Vi bär ner plantorna till ett terrasserat område som harvats tidigare. Här möter vi de två markägarna som verkar glada över vår närvaro. Idag har Hussein och Ali kunnat ta sig till sina marker tack vare att vi finns där. Hussein visar hur vi ska göra för att plantera olivträden som har en ca 5 kg stor jordklump kring rötterna. Olivträden är en gåva från RHR. Det är ett hårt arbete att göra ett tillräckligt stort och djupt hål i den steniga jorden och vi använder korp, hacka, spade och händerna i arbetet. Hussein berättar att han har papper på att han äger marken, men känner stor oro för att den ska tas ifrån honom. Han har nyligen funnit gula mätmarkeringar utplacerade runt ägorna. Detta blir fotograferat och RHR ska undersöka saken vidare. Markområdet ligger inklämt mellan två industriområden tillhörande bosättningsblocket Ariel. Avloppsvattnet från industrierna släpps rakt ut på Husseins och Alis marker. Här finns också tre vattenkällor som använts för bevattning och till djuren. De är nu obrukbara sedan stenar och jord vräkts ner i dem.

Under arbetet kommer jag i samspråk med David och hans kollega. Båda är från Tel Aviv. David är mycket kritisk till ockupationen och har själv blivit allvarligt misshandlad av en bosättare. Han är bestämd när han säger att Väst måste införa en bojkott av israeliska varor. Det är enda sättet att få till en förändring. Hans kollega har en motsatt åsikt och menar att en total bojkott har fler negativa konsekvenser än positiva. Jag lyssnar och funderar. Jag tror att inget kommer att förändras i israelisk politik om inte det internationella samfundet och Väst gör något radikalt mycket snart.

Klockan är ett och vi har fått ner alla de 180 olivträden i den fuktiga jorden. Det känns skönt att sitta tillsammans med hela gruppen och småprata. Sami som kommer från grannbyn kokar te som han bjuder på. I bussen på väg hem mot Jerusalem läser jag vidare om RHR. En utgångspunkt för dem är orden i 3 Mos 19:18: "...du skall älska din nästa som dig själv. Jag är Herren". Där jag sitter längst bak i bussen och ser hela gänget funderar jag vidare. Tänk om fler tänkte som de jag mött idag. Önskar att det vore så.

Jerusalem, mars 2006
Östen Gunnarsson

ORGANISATIONER

B'Tselem är en israelisk människorättsorganisation. De arbetar med att dokumentera och informera om brott mot de mänskliga rättigheterna på de ockuperade områdena. www.btselem.org

Israeli Committee Against House Demolitions började som en aktionsgrupp som med ickevåldsmetoder arbetade mot demoleringar av palestinska hus utförda av israeliska myndigheter. Med tiden har verksamheten vuxit och inkluderar nu även arbete mot expanderande bosättningar och för ett hävande av ockupationen. www.icahd.org

Refuser Solidarity Network etablerades 2002 för att erbjuda stöd till de militärer som inte vill tjänstgöra på ockuperad mark, samt till dem som inte vill tjänstgöra i armén alls. www.refusersolidarity.net

Rabbis for Human Rights etablerades 1988 som ett svar på den israeliska militärens brott mot mänskliga rättigheter under den första Intifadan. Man har sedan dess arbetat med religionsdialog och

utbildning, samtidigt som man också engagerat sig mot brott mot mänskliga rättigheter på den ockuperade Västbanken. www.rhr.israel.net

The Parents Circle – Families Forum är en mötesplats för israeliska och palestinska familjer som alla förlorat en nära anhörig som en direkt konsekvens av konflikten. Här möts man för att förhindra fortsatta förluster som drabbar båda sidor. www.theparentscircle.org

Zochrot är en grupp israeler som arbetar med att sprida medvetenhet om al-Nakba, den palestinska katastrofen från 1948, då många tusentals palestinier fördrevs för att ge plats åt den nyutropade israeliska staten. Zochrot driver frågan om alla flyktingars rätt att återvända. www.zochrot.org

Sabeel är en ekumenisk, befrielse-teologisk gräsrotsorganisation. Sabeel strävar efter att utveckla ett kristet alternativ baserat på rättvisa, fred, ickevåld och försoning, oavsett etnicitet och tro. www.sabeel.org

The Holy Land Trust grundades 1998 i Betlehem i syfte att stärka det palestinska civila samhället. Organisationen arbetar i en ickevåldsanda för att bygga ett oberoende, livskraftigt och demokratiskt palestinskt samhälle. www.holylandtrust.org

The Palestinian Conflict Resolution Center, mer känt som **Wi'am**, har sedan 1995 drivit sin verksamhet, som handlar om konflikthantering inom det palestinska samhället. Man söker kombinera traditionell arabisk medling med moderna modeller, i en situation där palestinska myndigheter saknar medel att hantera och lösa dispyter. www.planet.edu/~alaslal

The Coalition of Women for Peace är ett nätverk av kvinnoorganisationer för palestinska och judiska israeler, som på olika sätt arbetar med fredsfrågor. Här ingår bland annat Women in Black, Machsom Watch och New Profile. www.coalitionofwomen.org

Women in Black är ett kvinnligt nätverk som startade sin verksamhet 1988. De markerar sitt motstånd mot våld, militarism och ockupationen genom att på bestämda tider och platser stå klädda i svart med plakater mot ockupationen. www.womeninblack.org

Machsom Watch startades 2001 efter upprepade rapporter i media om israeliska soldaters övergrepp vid vägspärrar. Organisationen består av israeliska kvinnor som övervakar israeliska militärens och polisens beteende vid vägspärrar för att skydda civila palestiniers rättigheter samt synliggöra eventuella övergrepp. www.machsomwatch.org

New Profile är en relativt nystartad organisation grundad på en övertygelse om att det israeliska samhället måste omvärdera sin långtgående militarisering. Man stödjer till exempel unga människor som inte vill tjänstgöra och kvinnor som utnyttjats och kränkts på olika sätt av och/eller inom militärväsendet. www.newprofile.org

Al-Haq är en palestinsk människorättsorganisation. Den grundades av en grupp palestinska jurister 1979 och blev då en av de första människorättsorganisationerna i arabvärlden. Informationsarbete, juridisk rådgivning samt övervakning och dokumentation av brott mot mänskliga rättigheter är huvudsakliga arbetsområden. www.alhaq.org

Peace Now började som ett upprop för fred 1978. Sedan dess har Israels äldsta fredorganisation även etablerat sig utanför Israel och har grenar bland annat i USA och Storbritannien. De samlar och sprider information om de israeliska bosättningsprojekten på ockuperad mark. www.peacenow.org.il

Taayush är en israelisk gräsrotsorganisation som arbetar aktivt mot rasism i Israel och för alla israeliska medborgares lika rättigheter. Man jobbar samtidigt för ett hävande av ockupationen och för samexistens mellan palestinier och israeler. Organisationen består av både palestinska och judiska israeler. www.taayush.org

Noter

1. EAPPI, "Overall goal", *Aims and objectives*, 2005, fritt översatt från engelska.
2. Fritt översatt från engelska.
3. EAPPI, *Aims and objectives*, 2005, fritt översatt från engelska.
4. Ibid.
5. Ibid.
6. I styrgruppen för Svenska EAPPI finns representanter från följande organisationer och kyrkor: Bilda, Broderskapsrörelsen, Diakonia, Individuell Människohjälp (IM), KFUK-KFUM, Kristna Fredsrörelsen, Sabeel Skandinavien, Svenska Baptist-samfundet, Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd (SEK), Sveriges Kristna Råd (SKR), Svenska Kyrkan och Svenska Missionskyrkan.
7. Passia, *Passia Diary 2006*, 2005, sid. 290.
8. Peace Now, *Settlements List*, augusti 2006, <http://www.peacenow.org.il/site/en/peace.asp?pi=57&docid=326&pos=57&total=147&letter=undefined&list=148&listpos=57&all=true>
9. B'Tselem, *Land Expropriation and Settlements*, april 2006 <http://www.btselem.org/English/Settlements/>
10. The International Committee of the Red Cross, *Geneva Convention IV*, 1949, art49. <http://www.icrc.org/ihl.nsf/FULL/380?OpenDocument>
11. Halper, Jeff, "The Key To Peace: Dismantling the Matrix of Control", i Carey, Roane och Shainin, Jonathan (red), *The Other Israel: Voices of Refusal and Dissent*, 2002, sid. 20-40. New York: The New Press.
12. B'Tselem, *Land Expropriation and Settlements*, april 2006. <http://www.btselem.org/English/Settlements/>
13. Passia, *Passia Diary 2006*, 2005, sid. 290.
14. B'Tselem, *Fatalities*, juni 2006. <http://www.btselem.org/english/statistics/Casualties.asp>
15. Passia, *Passia Diary 2006*, 2005, sid. 325.
16. Benn, Aluf and Verter, Yossi, "A country that's fun to live in" *Haaretz*, 10 mars 2006, fritt översatt från engelska.
17. United Nations Office for Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) and United Nations Relief and Works Agency for Palestinian Refugees (UNRWA), *Special Focus. Crossing the Barrier: Palestinian Access to Agricultural Land*, January 2006, Update no. 6, sid. 2-3 <http://www.humanitarianinfo.org/opt/docs/UN/OCHA/OCHABarRprt-Updt6-En.pdf>

18. Ibid, sid. 4.
19. Ibid.
20. B'Tselem, *Forbidden roads*, August 2004, sid. 5. http://www.btselem.org/download/200408_Forbidden_Roads_Eng.pdf
21. Ibid, sid. 5-8.
22. Ibid, sid. 3.
23. Giroud, Sabri, *Palestine & Palestinians*, Alternative Tourism Group, 2005, sid. 70-71.
24. OCHA, *West Bank closure count and analysis*, January 2006, sid. 1. http://www.humanitarianinfo.org/opt/docs/UN/OCHA/OCHAoPt_ClosureAnalysis0106_En.pdf
25. Ibid.
26. B'Tselem and Bimkom, *Under the Guise of Security - Routing the Separation Barrier to Enable the Expansion of Israeli Settlements in the West Bank*, December 2005, sid. 27. http://www.btselem.org/Download/200512_Under_the_Guise_of_Security_Eng.pdf
27. Ibid, sid. 25.
28. B'Tselem, *Separation Barrier*, augusti 2006. <http://www.btselem.org/English/Separation%5Fbarrier>
29. Ibid.
30. B'Tselem, *Behind the Barrier – Human Rights Violations as a Result of Israel's Separation Barrier*, March 2003, sid. 5. http://www.btselem.org/Download/200304_Behind_The_Barrier_Eng.pdf
31. Passia, *Passia Diary 2006*, 2005, sid. 290.
32. B'Tselem and Bimkom, *Under the Guise of Security – Routing the Separation Barrier to Enable the Expansion of Israeli Settlements in the West Bank*, December 2005, sid. 61. http://www.btselem.org/Download/200512_Under_the_Guise_of_Security_Eng.pdf
33. Ibid.

Vill du bli följeslagare?

Gå in på hemsidan, www.skr.org/seappi. Där finns praktisk information om hur du går till väga för att bli följeslagare och vilka kriterier vi har satt upp för sökande. Där kan du läsa fler artiklar av följeslagare, bli prenumerant på SEAPPIS nyhetsbrev och ladda ned ansökningshandlingar. Välkommen med din ansökan!

Sveriges Kristna Råd

Christian Council of Sweden

Sveriges Kristna Råd är huvudman för det Svenska Ekumeniska Följeslagarprogrammet – SEAPPI och projektet drivs i samverkan med följande kyrkor och organisationer:

Svenska
Missionskyrkan

Svenska kyrkan

Kristna Fredsrörelsen

Med hälsningar från Palestina och Israel...

Mellanöstern – en världspolitisk brännpunkt och konflikthärd. Men också vardagliga erfarenheter av hopp, hopplöshet, rädsla och andra mänskliga känslor. I personliga artiklar skildrar följeslagarna sina möten med människors verklighet i Palestina och Israel.

Från olika delar av världen kommer ekumeniska följeslagare till Palestina och Israel för att stödja dem som arbetar för en rättvis fred. Ekumeniska följeslagarprogrammet i Palestina och Israel (EAPPI) är ett internationellt projekt som drivs av Kyrkornas Världsråd. I juni 2006 hade ca 300 följeslagare deltagit i programmet, varav ett sjuttiotal från Sverige.

Ekumeniska Följeslagarprogrammet i Palestina och Israel
Sveriges Kristna Råd
172 99 Sundbyberg
www.skr.org/seappi

ISBN: 91-87294-41-9

